

A bányavidéki vendégszereplések

A román labdarúgás mélysége: bányászcsapatok hazai mérkőzései

• Évtizedeken keresztül testi épségét kockáztatta a vendégcsapatnak az a futballistája, aki testcsellel, egy keményebb szereléssel vagy netán góllal merészelt megtréfálni valamelyik bányavidéki ellenfelét. Hasonló sors várt azokra a játékvezetőkre is, akik pártatlanul próbáltak bíraskodni, netán – véletlenül vagy készakarva – egy-egy ítéletükkel a vendégeknek kedveztek. Ilyenkor elszabadult a pokol: a hazaiak tizenegy játékosa mögé olykor a többzres közönség is felsorakozott.

SZUCHER ERVIN

Munkáscsapatok a magyar világban, majd Trianon után is léteztek Erdély térségében, de a bányavidéki egyesületek igazából a román szocialista rendszer 1945 utáni berendezkedését követően lettek fénykorukra. A pártvezetés hamar felmérte, hogy a mélyből feljövő vájárok (a folyékony) kenyér mellett a cirkuszra is szükségük van. Ezt a pályán a legnépszerűbbnek számító sportág, a labdarúgás, a lelátón meg maguk a bányászok biztosították leginkább. A kommunizmus alatt Romániában nem létezett olyan bányásztelepülés, amely ne büszkélkedhetett volna legalább egy harmadik vagy negyedik ligás futballcsapattal, amelyet általában – de nem kötelező módon – Minerulnak hívtak. A Zsil-völgyi Petrozsényi évtizedeken keresztül az A osztály egyik legstabilabb középmezőnyös csapatának

A biztonságos futópálya

Hogy mit jelent bányászcsapat ellen játszani annak pályáján, azt Publik Antal már az '50-es években megtapasztalta. Az 1957-ben húszéves fejjel éppen a Kolozsvári Dinamónál focizó csatár most is jól emlékszik két kőkemény ellenfelére, a válogatott Tudor Paraschivára és Gheorghe Romoşanra, akik a Zsil-völgyében rúgták a bőrt – és nem csak. „Már akkoriban oroszlanbarlangnak neveztek minden bányászvárost, nem is ok nélkül. Erről igazán azok tudnának mesélni, akik begipszelt lábbal tértek haza! Csatár létemre én azon szerencsések közé tartoztam, akik éppen megúszták. Ennek két oka volt: rendkívül gyors voltam, és a szélén játszottam. Eldobtam a labdát, és az ellenfelet kikerülve letértem a futópályára, nyargaltam, mint akit puskából lőttek ki. Így sikerült túljutnom Paraschiván, aki azonban hátraszólt társának, Romoşannak: »Romică, bagă şenila!«, azaz, nyomd be a lánctalpast! Hallván az utasítást, ismét megpöc-

gita megyei bányászvárosban elért teljesítményére, miként arra is, hogy az ő csapatában csak az futballozhatott, aki a játékszerrel foglalkozott, nem pedig az ellenfél lábával. „Volt rá eset, hogy a durváskodó védőmet lecseréltem” – mondja. Publik Antal 85 évesen is azt vallja, nem a szurkolók elvárásai, de még csak nem is a focisták játékszerrel, hanem az edző személye az, ami meghatározza egy csapat játékát.

Félelmetes „petrozsényi”

Nem csak Romoşanék idejében, az azt követő évtizedekben is a Jiul volt a többi A osztályos csapat réme. A petrozsényi játékosok és szurkológárdájuk hazai pályán olykor a szó szoros értelmében földbe döngölték az ellenfelet. A Zsil-völgyieknél több csontzenész is játszott, akik közül hosszú éveken keresztül a Stocker-Tonca páros vitte a prímet. „Ez a két középhátvéd tört-zúzott, nem érdekelt az ellenfél testi épsége” – emlékszik vissza Szöllösi László, aki a '70-es évek első felében az ASA egyik alapemberének számított. Nem hiába állította egykori csapattársuk, Gabriel Stan, hogy a két csontzenész valószínűleg pszichizist okozott az ellenfeleknek. A marosvásárhelyi korszak után Szöllösi dicsőí, majd metalotecnica játékosként is megtapasztalta, mit jelent idegenben játszani bányászcsapat ellen. Ám mint mondja, egyetlen település sem múlta felül Petrozsényt, ahol mindent elkövettek azért, hogy a jóval képzetesebb, technikásabb és gyorsabb ellenfelet térdre kényszerítsék. A Jiul egyik aduja a rossz minőségű pálya volt, amely természetesen a romboló játékot játszó hazaiaknak kedvezett. „Nem elég, hogy rossz volt a játéktér, a hazaiak még turpisságokhoz is folyamodtak. Egyik alkalommal érkezésünk napján megvizsgáltuk a gyepterület minőségét, megállapítottuk, hogy kőkemény, másnap ennek megfelelő szeges cipővel léptünk ki az öltözőből. Csakhogy a szervezők időközben teljesen feláztatták a pályát, mi meg a bokáig érő sárban csúszkáltunk” – mesélte Szöllösi.

A Steaua és a válogatott kiváló csatára, az 1981-ben Németországba disszidált Marcel Răducanu regényt tudna írni arról, milyen volt az ország talán legtechnikásabb szélsőjéként egy Jiul elleni meccset túlélni. „Kilenc évig játszottam a Steauánál, de csak ötször léptem pályára Petrozsényben, és az is sok volt. Inkább sérültem

Minerul Anina–Bihar FC találkozó. Az a meccs, ahonnan Ion Crăciunescu sípmester meg volt győződve, hogy nem szabadul élve

FOTÓK FORRÁSA: SZUCHER ERVIN MAGÁNARCHÍVUMA

jelenttem a Zsil-völgyi kiszállások előtt” – avatott be a más futballisták által is kipróbált huncutságba a Dortmundban élő egykori csillag. Amikor a csontzenés is süket fülekre talált, a petrozsényi szervezők nem riadtak vissza a vegyi fegyver bevetésétől sem. Nem vics, ezt Ion V. Ionescu is megerősítette, aki az 1975/76-os idényben edzette a Jiult. A stadion közelében működött egy hőerőmű, amely borzasztó füstöt volt képes kiengedni. „Perceken belül a második félidőre olyan füst keletkezett, hogy a pályán szinte semmit nem lehetett látni. Mire felszállt volna, már 1-0 volt javunkra” – nevette el magát az idős tanárember, akinek gazdag pályafutása során a Jiulnál sokkal jobb csapatokhoz is volt szerencséje.

Sör vodkával, vodka sörrel

Az 1970-es évek derekától a '90-es esztendőkre elejéig a B osztályban játszó Chimiciának is jócskán kijutott a bányászcsapatokból. A dicsőszentmártoniak egykori csapatkapitánya, Víg János egyenesen katasztrófálisnak nevezte a Zsil-völgyi vagy máramarosi kiszállásokat. „Onnan szinte lehetetlen volt pontot, pontokat rabolni. Amikor egyik évben Aninabányán 0-0-nál Aurel Stoica gólt lőtt, a hazaiak kapusa annyira dühbe gurult, hogy a felezővonalig kergette. Parosényban üvegeket dobáltak be a lelátóról. De a legfélelmetesebb Vulkánban volt, ahol a stadion felé vezető gyalogosút egy függőhídon vezetett át. Amikor rámerészked-

tünk, a bányászok elkezdtek mozgatni, miközben torkuk szakadtából ordítottak és szitkozódtak. Brádon is nagyon nehéz életünk volt, Pusztakalánon szintén. Általában vérezve vagy kéken-lilán szálltunk le a pályáról” – idézte fel a nem éppen kellemes emlékeket Víg. Akinek az Al-Dunánál, Újmoldován a mérkőzést megelőző napon a víz partján sétálva volt alkalma megtapasztalni, miként „melegít” a helyi közönség a másnap délelőtti találkozóra.

„A férfi ak egyik kezében literes vodkás üveg, a másikban sörös korsó. Hol az egyiket, hol a másikat

Kapnikbányán már a csapatok bevonulásakor lehetett tudni, ki nyer

Vagy a labda, vagy a baba: „akcióban” Gogu Tonca és Andreas Stocker (mindketten a kép jobb oldalán), a Jiul félelmetes középhátvédjei

számított, amely 1974 nyarán, a hazai futballvilág nagy meglepetésére, a Román Kupa elhódításával zárta az idényt. A Jiul azonban egyébként köszönhetően vált a pontvadászat talán legfélelmetesebb csapatává. Egy petrozsényi kiszállás már akkor is diadalnak számított, ha a vereséghez nem társult súlyosabb sérülés. A vagy a labda, vagy a baba mintát az alsóbb osztályú bányászcsapatok is eltanulták, és a petrozsényinál is nagyobb odaadással gyakorolták. A csontzenész futballistáknál csak az ellenfél teljesítménye vagy a nem eléggé részrehajló játékvezető által felbőszített és elszabadult szurkológárda volt veszélyesebb.

cintettem a labdát, és újból letértem a salakra” – neveti el magát az ez-előtt hat és fél évtizedes petrozsényi történeten a valamikori válogatott balszélső. Hosszú évek múltán, pályafutása alkonyán Publik a barikád túlsó oldalára került. A legendás híró Dobay Pista bácsitól vette át a harmadosztályú Balánbányai Bányászt, melynek jó ideig edző-játékosa volt. Mint mondja, tanítványai nagy megörökönyödésére, szigorúan megtiltotta a durváskodást. Most is büszke a Har-